

Vybraná problematika trestání mladistvých

Abstrakt

Rigorózní práce se zaměřuje na problematiku sankcionování delikventní mládeže, přičemž zaměření je situováno na věk mladistvých pachatelů či pachatelů, kteří spáchali trestný čin ve věku blízkém věku mladistvých. V práci jsou uvedeny významné historické souvislosti a legislativní změny, zejména v kontextu současného znění ZOSM. Soustředuje se na popis a analýzu základních pojmů týkajících se trestání mladistvých a východisek, kterými se řídí trestání osob, které nejsou trestně odpovědné, mladistvých a tzv. mladých dospělých, tedy osob, které spáchaly trestný čin v době po dovršení věku osmnácti let. Také pojednává o mezinárodních dokumentech, které se bezprostředně dotýkají daného tématu, opět orientované na věk a věkovou hranici trestní odpovědnosti. Dále se zabývá právní úpravou trestání mladistvých a věkové hranice trestní odpovědnosti mladistvých v okolních státech, kterými jsou Německo, Rakousko a Slovensko. V obecné rovině popisuje průběh trestního stíhání a možnosti obhajoby mladistvého a následně uvádí možnosti zániku trestnosti promlčením či odklony. Konečně pak pojednává o možných legislativních změnách současné platné a účinné právní úpravy ZOSM. Jedním z témat je duševní vyspělost, která ačkoliv s věkem mladistvého souvisí, není na něm bezprostředně závislá. Zejména u mladistvých je ale potřeba přihlížet k duševní vyspělosti, to znamená k vyspělosti rozumové a mravní a podle stupně vývoje poté s mladistvým jednat a v případě odsouzení odsuzujícím rozsudkem, kterým je vyřčen výrok o vině a trestu, resp. opatření, přihlížet k této skutečnosti právě při ukládání opatření. Ačkoliv se věk mladistvého pachatele zkoumá v souvislosti se spáchaným proviněním, o druhu opatření je potřeba uvažovat až ve chvíli, kdy by měl mladistvý být za své jednání potrestán, tedy typicky v době vynesení rozsudku. Při dospívání jedinců dochází k různě trvajícím procesům vývoje emocionálního, hormonálního i fyziologického. Mnohdy nedojde k úplnému vývinu některého ze zmíněných procesů, na což je potřeba reagovat v případě delikventního chování takového jedince uložením vhodného opatření, aby došlo k co nejefektivnější nápravě této osoby. Takové opatření musí mít svou oporu v zákoně, proto je potřeba reagovat promptně při utváření právních předpisů, reagovat na vývoj společnosti a zejména pak na změny v juvenilní delikvenci. V současné době se jedná například o navýšení delikventního jednání v rámci kyberprostoru a vzhledem k digitální době také v měřítku mezinárodním. I přes to, že česká právní úprava zná poměrně širokou škálu opatření, mám za to, že de lege ferenda by mělo dojít k zajištění efektivnějšího působení na mladistvé ještě působivější prevencí a vhodnějšími opatřeními, čímž by bylo zajištěno dosažení účelu ZOSM.

Dále by pak v rámci změn současné právní úpravy mělo dojít k jednoznačnému stanovení, do jakého věku je věk posuzován jako blízký věku mladistvých.